UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Index Baldi Pervsini. I. V. D. In prælectiones in totum Codicem Iustinianeum locupletißimus

... In Qvartvm Et Qvintvm Codicis Libr. Praelectiones / Additionibvs Philippi Decii ...

Baldus

Lugduni, M.D.LXI.

Rerum permutatione.

urn:nbn:de:hbz:466:1-95990

Visual Library

a ¶Nobiles.Nõ.de nobilibus.⁊ vide que no.Bar.in.l.aut facta.ff.de
penis.⁊ Cy.in.l.prouidendum.ſ.de poſtu.
b ¶Tribus.Vide Bar.in.l.j.de dig.lib.xij.
c ¶Subditis.Vide quod ſequitur.⁊ plene per Bar.in.l.cunctos po
pulos.ſ.de ſum.tri.⁊ fide catho.
d ¶Cõfiſcat. vide
in.l.cũctos popu
los.in vlt.q.⁊ Sa
ly.ibi in fi.i.vj.q.
dũ dubitaꝛ ſi con
ſuetudo eſt ĩ An
glia qꝺ ꝓmogeni
tus ⁊c.⁊ ibi dt idẽ
in noĩbus debito
rũ.⁊ vide Bal.in
j.in princ.de pace
tenẽ.vbi dt quod
eſt tex.ſing.quod
mobilia cẽſent eẽ
de territorio loci
vbi reperiũt eſſe,
⁊ a fiſco illiꝰ loci
cõfiſcant,vid bal.
in.l.j.ff.de ſta.ho.
e ¶Puniꝛ.de alia
pena publica,vid
ſ.tit.j.l.fi.
f ¶Jure canonico.
No.ſ.i.l.ſi pecu-
niã.in princ.ff.de
ꝯdi.ob cau.qꝛ nõ
reperit aliud d iu
re canonico quã
ciuili:ſed p Bal.
facit:qꝛ vbi in ꝑ-
mutatione inter-
uenit ſtipło,oritꝛ
ſtatim actio.⁊ ſic
nõ eſt locꝰ pnie.l.
ex placito.j.ſʒ de
iure canonico idẽ
operaꝛ pactũ qꝺ
ſtipulatio.c.j.de
pactis.extra.contra.vide Bal.in.l.ſiue apud acta.in.j.col.ſ.de trãſ.
⁊ in.l.cum quis.ſ.de iur.⁊ fac.ign.ſed dic quod nõ contradicit.imo
concordat,nam vult quod agere nolens debeat primo fidẽ ſeruare,
ac implere ex parte ſua.⁊ hic adde Ange.in.l.traditionibus.in fi.ſ.
de pactis.
g ¶Cõtractu.vide in.l.j.j.de iure emph.⁊ melius per Bar.in.l.iuriſ-
gen.§.quinimo.in vlti.col.ff.de pact.⁊ Bal.in aut.eo decurſum.j.de
dona.ante nup.
h ¶Nominatus.Vide Bal.in.l.legẽ.ad fi.ſ.de pac.⁊ in.l.j.ff.mand.⁊
vide no.in.l.iuriſgentium.in prin.⁊ ibi Bar.ff.de pac.
i ¶Donatio.vide Bar.⁊ Bal.in.l.fi.ff.de condi.ob cau.
¶Jtem quare donatio nõ dicitur cõtractus nominatus,vide Bar.
in.l.in edibꝰ.§.j.ff.de dona.⁊.l.iuriſgentiũ.in prin.ff.de pac.do.Frã.
de rampo.in repe.l.ij.ſ.de cõdi.ob cau.⁊ do.Jo.in.d.l.in edibus.§.
j.prealleg.And.Barba.
k ¶Relaxari.vide Bart.in.l.fi.ff.qui ſatiſ.cog.
l ¶Tranſactio.Vide plene in.l.ſiue apud acta.ſ.de tranſac.
m ¶Arbitramẽtum.Vide Bar.in.l.quod ſi epheſi.§.j.ff.de eo ꝙ cer.
loco.cum concor.
n ¶Sol.ſi ad lit.No.ſi laudũ eſt declaratiuũ ptij,⁊ nõ eſt litis deciſi-
uum,nõ dꝛ ꝯctꝰ,qꝺ no.ꝑ ſtatuto loquẽte de ꝯctu,⁊ ſi fiat pactũ vt
ſoluaꝛ gabella de ꝯctu,vide gl.no.in.l.j.ff.de act.obl.j.gl.ma.bal.in
l.qd ergo.§.ꝯriũ.ff.de ꝯ.⁊ vti.ac.fu.vide vt ibi notãter loqꝛ.⁊ an de
dona.vide eundẽ.in.l.ꝯctꝰ.ſ.de fi.inſtr.⁊.ff.de trãſ.l.cũ hi.§.eã trãſ-
actionẽ.vid bal.i.l.q̃ties.ff.de iur.do.vbi dt ꝙ ſi de ꝯctu dʒ ſolui ga
bella.⁊ ꝯhitꝛ matrimoniũ,⁊ daꝛ dos eſtimata,⁊ nõ dʒ ſolui duplex
gabella:qꝛ illa eſtimatio nõ dꝛ ꝯctꝰ,vid Saly.in rub.ſ.depo.⁊ Bar.
i.l.j.§.ſi re.ff.depo.qꝺ ſi de ꝯctu depoſiti dʒ ſolui gabella.⁊ ego depo
no cẽtũ penes te,⁊ poſtea adijcio pactũ,ꝙ titiꝰ vadat ꝑ me romã.
qꝺ ſoluetꝛ de iſto pacto gabella.qꝛ eſt i formatio ⁊ declaratio,vid.d.
Pet.de anch.i ꝯſi.lviij.vbi ꝯſuluit cũ vẽditꝰ fuit fundꝰ cũ aĩalibꝰ.q̃
aĩalia fuerũt eſtimata.qꝺ de illa eſtimatiõe nõ dʒ ſolui gabella. alle.
bal.i.d.l.q̃ties.add qꝺ no.bar.i.l.ſi i emptiõe.i pñ.ff.de ꝯhẽ.emp.vbi
alle.d.§.itẽ bar.i.l.ariſt.ff.de don.⁊ vid Bar.ꝯſi.cclv.vbi ꝯſuluit.fuit
dictũ publicũ inſtrm.deinde fuit ꝯbuſtũ,⁊ reficitꝛ,vtrũ debeat ſolui
alia gabella:ꝯſuluit ꝙ nõ,vid ibi.⁊ dic ꝙ pditio pbaꝛ ꝑ iurm.Ab.
o ¶Gabella.Facit an no.per Bar.in.l.ſi pupillus.ff.ad.l.fal.

¶Lex tertia.

a NObiliores. Alij ſunt nobiles a,
alij virtuoſi,alij diuites.vñ virtus
non dꝛ nobilitas,nec diuitie.Jac.
but.Jtẽ hoĩes qdã ſunt ordinis ꝓpoſiti:vt no
biles gñe,⁊ animi magnitudine:qdã ſunt ordi
nis poſtpoſiti;vt ſunt nobiles viles.qdã ſunt
ordine indifferentes,q ſciũt ſubijci,⁊ ꝓdicari.
1 ¶†Et nobilitas q̃dã eſt ĩcipiẽs,q̃dã creſcẽs.
q̃dã perfecta,⁊ reqrit multas coherẽtias,⁊ q
facit artes mechanicas,nõ pt eſſe nobilis.tex.
b eſt hic not.⁊ nobilis dꝛ tribus b modis.primo
mõ dꝛ ſtirpe,⁊ ita vulgus accipit.Scdo,dicitꝛ
virtute,⁊ ita philoſophus accipit.Tertio,di
citur vtroqʒ,⁊ iſta eſt pfecta nobitas,ſcilicet
generoſitas cũ animi magnitudine decorata.

¶Lex quarta.

MErcatores. Nõ eſt li-
citũ mer-
cationis cã ꝯuerſari cũ gẽtibus nõ
gratis pplo Romano ne credanꝛ
Romani exploratores archanorũ regni alie-
c ni.⁊ not.penã hic iponi ſubditis c de eo ꝙ fa-
1 ciũt extra territoriũ ptis.h.d.¶†No.qꝺ impe
d rator ꝯfiſcat d bona immobilia ſubditorũ ex-
tra territoriũ ſuum,qꝺ tene mẽti.Et eſt rõ:qꝛ
mobilia cõcernũt perſonã:immobilia vero cõ
cernũt territoriũ:⁊ põt inqri de delicto extra
territoriũ cõmiſſo.ſ.e.l.non ſolũ.vbi eſt caſus
qꝺ inquiritꝛ contra ciuẽ Romanũ de eo qꝺ cõ
miſit apud barbaros:qꝛ eſt tale delictũ,ꝙ niſi
extra territoriũ perpetrari nõ põt:⁊ nõ cõmit-
titur cõtra certã pſonã:ſʒ ꝯ ipſam rẽpublicã.
e tene mẽti.No.ibi,nõ deʒ futura.ꝙ punitꝛ e offi-
cialis qui permittit aſportari rem cõtra deuẽtũ.¶No.ibi,niſi ſub
ſpecie,quod non gaudet priuilegio legationis legatus poſt tẽpus
remeationis ⁊c.

¶De rerum permutatione.⁊ de preſcriptis verbis. Titu.lxiij.

1 ☞ Permutatio eſt contractus innominatus:quia nomen eius ve-
rificatur multipliciter.
2 Diuiſio,an ſit contractus innominatus.
3 Quid in ſocietate.
4 Donatio,quare non dicatur contractus nominatus.
5 Arbitramentum,an dicatur contractus nominatus.
1 ¶†Permutatio,eſt contractus innominatꝰ:qꝛ nomẽ eius verifi-
catur multipliciter:⁊ antiqua ſimplicitas vocauit omnia cõmercia
permutatiões,poſtea neceſſitas inuenit nomina ſpecifica,quibꝰ cõ-
ſultiſſimi viri naturas legales dederunt,⁊ baptizauerunt ſecundũ
datã eis ſapientiã,⁊ illi vocanꝛ cõtractus noĩati,qbus ipſi ſapiẽtes
legũ diſtribuerũt noĩa.Jnnoĩati autẽ dicunꝛ,qñ prudẽtibꝰ defece-
rũt vocabula.ff.de pſcrip.verb.l.j.qꝛ plura ſunt negotia quã voca-
bula.nomẽ ergo cõfuſum proprij noĩs nõ hʒ vſum,ſed quid ad nos
de vocabulis.faciamus vim in cõſenſibus,quibus eſt ſtandũ de iu-
re naturali,id eſt gẽtiũ,fatuũ ergo fuit ius ciuile.Rñ.etiã ſi eſſet fa
tuũ,nõ eſt iniuſtũ:qꝛ lʒ inuicẽ penitere vtriqʒ parti,⁊ ibi eſt eqtas,
f vbi eſt equalitas,de iure canonico f nõ lʒ penitere,niſi ex defectu fi-
dei nõ ſeruate ab altera parte,qꝺ appellatur defectꝰ cauſe.de elect.
c.cũ inter.penitẽtia aũt libera nõ hʒ locũ,vbi eſt fidei debitũ.¶Sʒ
ſm leges nr̃as cũ pmutatio ſit ꝯctꝰ q rei interuentu,⁊ nõ ſolo cõſen
ſu cõtrahitꝛ,añ rei interuẽtũ res eſt imperfecta.⁊ ſicut in mutuo,qꝺ
retrotrahitꝛ,hʒ locũ pnia añ numerationẽ:vt.l.qui pecuniã.ff.ſi cer.
2 peta.⁊.j.e.l.ex placito.¶†Quid in diuiſiõe.Rñ.eſt cõtractus in-
g nominatꝰ.ff.de pact.l.diuiſionis placitũ.Quid in contractu g quẽ
cõſuetudo inuenit vt eſt colonariũ:vt.ſ.de ſac.ſanc eccle.l.iubemꝰ.
§.fi.⁊ in aut.de nõ alienã,§.vult em̃.⁊ cõtractus feudalis.Rñ.vſua-
le nomẽ hʒ:⁊ tñ magis accedit cõtractui innominato quã nomina
to.vnde nõ pficitꝛ conſenſu:ſed ſolẽnitas exigitur.quã cõſuetudo re
qrit.j.de iure emphy.l.j.⁊ idẽ in feudo.vnde ſine inueſtitura nõ eſt
3 feudũ:quia cõſuetudo feudorũ requirit feudi inueſtiturã.¶†Sed
queritur,quare ſocietas dicitꝛ cõtractus:cuʒ nec nomina perſonarũ
diſtinguanꝛ:nec actiones vocabulorũ.Rñdeo:qꝛ ſenſu ꝯtrahitꝛ,qm
prius eſt ſocietas in ſua eſſentia,quã in diſtributione.Sed quare cõ
h tractꝰ dotis ñicitꝛ noĩatus:h vt.l.eas.de capi.dimi.cũ nõ ſit ibi vera
diſtinctio alicuiꝰ nominis.Rñ.imo eſt propriũ nomen,quia vni ſoli
actui cõuenit,ſcilicet matrimonio.Jtẽ dos dicitur relatiue ad virũ
⁊ vxorẽ,qui habent nomina diſtincta.Sʒ quare pignorũ cõtractus
dicitꝛ nominatꝰ.Rñ.qꝺ ꝯſenſus cõſenſu pficitꝛ.Jtẽ rõne pducẽdarũ
actũ.ſ.directe.⁊ ꝯrie,vbi nomẽ a noĩe deſcẽdit:vt no.in.l.cõſenſu.ff.
4 de act.⁊ obli.¶†Jtẽ quare donatio i nõ dꝛ ꝯctus noĩatꝰ,cũ extre-
i ma habeant nomẽ pprĩũ:vt donatariꝰ,⁊ hodie pficiaꝛ cõſenſu.Re-
ſpondeo,iura nõ poſuerũt eũ inter ꝯctꝰ noĩatos ⁊ ſolẽnes:qꝛ nõ ha
bẽt cãm obligãdi:puta qꝛ donat ingrato,vel ignoto,⁊ ſi hʒ cãm:qꝛ
donaꝛ grato,illa eſt cã impulſiua,vñ recepto ꝯctu donationis,puta
ſi qs ex quadã ſimplicitate ꝑmitteret ſine cã,nõ põt efficaciter agi,
ff.de excep.doli.l.ij.§.circa.que ſimplicitas preſumitur in ruſtico,et
minore.ff.de proba.l.cũ de indebito.⁊ ſi iurent,non nocet eis.qꝛ cũ
k iuramẽtũ ſit captioſum,⁊ iniuſtum dʒ ꝑ epiſcopũ relaxari:k ⁊ licet
iuramentũ repreſentat quẽ maiorẽ;nõ tñ fingit eũ prudentẽ ⁊ ſaga
cẽ:vt dicit Ariſto.mulier hʒ cõſiliũ inualidũ.minor aũt hʒ imperfe
ctũ.⁊ hoc eſt naturale ⁊ immutabile:qꝛ ad ea q̃ in iuris arte ꝯſiſtũt,
l concedo qꝺ repreſentaꝛ maior.l.ij.de reſcin.vẽ.Sed quare trãſactio l
dicitur ꝯctus innoĩatus.Rñ.qꝛ eſt nomẽ gñale:vt.l.ij.ff.de iureiu.
5 ¶†Sʒ an arbitramẽtũ m eſt ꝯctꝰ innoĩatus.Bar.dicit qꝺ ꝯctꝰ ſtat
m in cõpromiſſo,nõ i laudo.gl.dicit qꝺ ipm arbitramẽtũ eſt tranſactio.
quã facit arbitrator:qꝛ repreſentat partes,ſicut cũ iudex dat in ſolu
n tum,partes ꝯtrahere dicunꝛ.j.de euic.l.ſi ob cauſam.Sol.ſi ad lit.n
deciſionẽ ĩter partes,tũc põt dici trãſactio.⁊ ſit ꝯctꝰ innoĩatꝰ.i aut.
vt dif.iu.§.j.ſi aũt declarãdo puta ptiũ rei vẽdite:tũc laudũ nõ eſt cõ
o tractus.⁊ ſi ꝑ ſtatutũ dʒ ſolui gabella o de quolibet ꝯctu,nõ ſoluitur
de iſto laudo;ſed de ꝯctu primeuo,declarato per laudum ⁊ empto-
ribus gabelle,qui erant tẽpore contractus,non alijs qui ſunt tem-
pore laudi:vt.l.fin.ff.de ſtipu.ſeruo.
1 ☞ Condictio ob cauſam,non datur in permutatione rei venalis
ob euictionem,ſecus in non venali.2.
3 Cõparo,eſt verbũ gñale:pone ergo qꝺ ſtatutũ dicit qꝺ de qualibet
comparatione ſoluatur gabella,an ſoluetur de permutatione.
4 Statutũ ſi dicat qꝺ de qualibet comparatione ſoluatur gabella,an
debet ſolui de permutatione,⁊ nu.5.
6 Res ſi data eſt pro re,⁊ ꝑ pecunia ſimul,an ſint duo ꝯctꝰ,vel vnꝰ,
7 Succeſſor ſingularis ementis,an habeat ius denunciandi in cau-
ſa euictionis.

Pertamutio,

8 Permutatio, an dicatur ſi res ſit tradita, tradens tamen non erat dominus.
9 Poſſeſſio nuda ſi permutatur cū poſſeſſione nuda an ſit permutatio.
10 Permutari an poſſint ſpiritualia.

¶ Lex prima.

Si cū patruus.

1 ¶ † In permutatione rei venalis, ob euictionem cōdictio ob cauſam non datur. ſecus in non venali. h.d. nota. ſm gloſſ. Et ratio eſt: q2 cū eſt venalis, daꝛ ptiū noie. ⁊ iō eſt contractus ſimilis emptioni. propter propoſitū pretiū emendi ⁊ vendendi ſm Nico. de ma. ſecus in non venali. hic eſt ergo pōderandum vtrū detur pretiū nomine, an ſimpliciter. hoc non reperitur alibi: vel ſic. Ubi daꝛ res ꝑ re appretiata, non habet locū cōdictio ob cām. ſecus ſi daꝛ res pro re ſimplr, habito reſpectu pretij. h.d. ¶ Et dic ꝙ ſi volo tibi vēdere codi

a cem[a], ⁊ dico qd valet centū ⁊ tu dicis placet, ſꝫ non habeo pecuniā, ſed dabo tibi fundū, q valebit centū. hic eſt quidā medi⁹ cōtractus. ⁊ hꝫ locum vtilis ex empto ſm Ja. bu. Sed ꝯ hoc opp. q2 litera dicit nō taxata quātitate: ſed hic fuit taxata. Solu. bene fuit taxata enūciatiue: ſed nō per modū promiſſionis. ¶ Scdo opp.

b ꝙ iſta ſit vera[b] vēditio: vt. ſ. de reſcin. vē. l. ptij cā. Sol. ibi fuit res data loco pretij cōuēti. hic nullū pretiū fuit cōuentū, nā aliud eſt dictum. aliud promiſſum. ff. de edil. edic. l. ſciendum. §. dictum. hic ergo fuit pretium declaratū dicendo, ſed non pmittēdo ipſum in pecunia numeranda, ſꝫ in certa ſpecie.

2 ¶ † Tertio cōtra hoc opp. ꝙ imo fuit emptio: vt in ver. comparauit. Sol. vt in gl. ¶ Quarto opp. ꝯ rōnē litere. nā ratio litere cōſiſtit in illis verbis ad exemplum ⁊c. q2 ſimiliū ꝯtuū ſilis eſt natura. Sꝫ ois permutatio hꝫ iſtā ſimilitudinē: vt. j. e. l. proxi. ergo in nulla permutatione hꝫ locū ꝯdic. ob cau. Solut. eſt maxima diſſimilitudo, id eſt minor. ¶ Quinto oppo. ꝙ vbi daꝛ res pro re, non ſit permutatio: ſed alius ꝯctus innoiat⁹. ff. de ꝑſcri. ver. l. naturalis. Sol. ibi genus pro genere. vel gen⁹ ꝑ ſpē: vel ſpēs pro gn̄e, hic ſpecies pro ſpecie ſm gl. hic. ⁊ in. l. ij. ff. ſi cer. pe. ¶ Sexto opp. ꝙ iſta dr̄ia ſit nulla: nam in ſolutione gn̄is opꝫ deuenire ad ſpeciē: vt de leg. j. l. cū incert⁹. So. aut attendiꝛ cōuētio penes formā ſuā, non penes executionē. Et cōclude. ꝙ qdā eſt ꝯct⁹ ſimplr noiat⁹, ⁊ in iſto nō hꝫ locū cōdictio ob cām, ſi ꝯct⁹ eſt null⁹: vt. ff. de ꝯhen. emp. l. cū ab eo. §. ſi. vel dic ibi loq de cōdi. indeb. vel ſine cā.

3 ¶ † Itē no. ꝙ verbū cōparo[c], eſt verbū gn̄ale.

c pone ergo. dicit ſtatutū[d] ꝙ de qualibet compa

d ratione ſoluaꝛ gabella, an ſolueꝛ de permutatione: vr ꝙ ſic. vt hic. In ꝯtriū vr ꝑ. l. nec quaſi. ff. de rei ven. ſed ibi ſit mentio pretij. l. ſi. de ꝑd. decur. Sol cū vulg⁹ vtaꝛ hoc vocabulo ꝑ emptore, ſtandū eſt opi. vulgi. de edil. edi. l. ſciēdū. §. illud. ¶ Sed nunquid per iudicē pōt dari

e in ſolutū[e] res pro re: vr ꝙ ſic. cōſiderata rerum proportione ⁊ venalitate, nō aūt indiſcuſſe. ar. huius. l. ⁊. j. de ſent. l. libera qdē theodora. cū ſi. ⁊ in factis a bono viro. i. a iudice, duo ꝑſumuntur. ſ. iuris ſcietia, ⁊ diſcuſſio, niſi ex actis appareat.

4 ¶ † Quid ſi ſtatutū dt ꝙ de qualibet pmutatione ſoluaꝛ gabella, an contineaꝛ pmutatio facta pro re in pretium permutationis. ⁊ videtur ꝙ nō: q2 inſtar vēditiōis obtinet: vt hic. In ꝯtriū vr. q2 ptiū pmutatiōis ſicut ꝯmutatiōis eſt gn̄ale. vn̄ apud Ariſt. Iuſtitia commutatiua, eſt iuſtitia oim ꝯmerciorū. ff. de iur. do. l. ita ꝯſtāte. ⁊. ff. de edil. edic. l. ſciēdū. §. emptorē. Itē q2 re vera eſt pmutatio, ⁊ oriꝛ ꝑſcri. verb. vt hic. ⁊ hoc eſt verius. vt. ff. de ꝑſcr. ver. l. naturalis. §. at cū do. ⁊. ff. de condi. ob cau. l. ſi.

f vn̄ ſcias ꝙ noie pmutationis[f] nō cōtineꝛ venditio. nec eꝯ. ff. de ꝯhen. emp. l. j. ⁊. ff. de rerū pmu. l. j. cū ſtatuta ſint oneroſa, ⁊ ſtricti iuris.

5 ¶ † Quid ſi notari⁹[g] pmutationē notauit,

g ⁊ ſcripſit venditionē, vel eꝯ rū. ſtaꝛ nature rei, ſeu actui, nō verbo notarij: q2 nō attēdiꝛ nomē ꝯct⁹, ſꝫ ſubſtātia, ⁊ ſm id iudicaꝛ. ff. de ꝑſcrip. ver. l. inſulā. ff. de ſer. l. ſi tā āguſti. ⁊ de reg. iur.

6 l. ſi librari⁹. ¶ † Quid ſi data eſt res[h] ꝑ re, vel

h pro pecu. ſimul, ⁊ pmixtim. rn̄d. vn⁹ ꝯct⁹ eſt. ⁊ nō duo, ſꝫ prim⁹ ꝯct⁹ principalis, in quo per prius ⁊ ꝑ principali⁹ pēdet intētio partiū: vt ff. de po. l. j. §. idē pōpo. q2 eſt vn⁹ act⁹ cōplexinus, ⁊ nō duo act⁹ diſcreti, ⁊ ſic nō ob. ſ. mā. l. ab anaſtaſio. facit. ff. de ꝯhē. emp. l. fundi ptē. ⁊ de act. empt. l. ſi ſterilis. §. ſi tibi. Iudicamus ergo actū ſm ꝑualētiā animi. ff. de do. iter vi. ⁊ vxorem. l. ſi ſponſus. §. circa. ibi eſt text. not.

7 ¶ † Quero hic, an ſingularis[i] ſucceſſor cōpa

i rātis habeat ius denūtiandi in cā euictionis. rn̄. nō. niſi ſit ceſſum, vel nomē obligatū. tex. eſt vnic⁹ in iure. ff. de euic. l. ſi res quā a titio. Tene mēti. ¶ Reuertamur ad caſū. l. ⁊ q̄ro. vtrū dicta gl. ſit vera: dt Pe. qd nō: q2. l. iſta nō ponit niſi vnū caſuꝫ. in quo dt cōpetere acti. ꝑſcr. ver. ⁊ ꝯdi. ob cām. ſm Pe. ⁊ Cy. hr̄e em̄ venalē eſt hr̄e itētionē ſine actu: nā nec ptiū eſt formale. i. taxatū. l. in lege fal. hoc eſſe ſeruādū. §. ſi. ad. l. falc. ff. ⁊ de ꝯhen. emp. l. ſi qs fundū. nec eſt in materia debita. i. pecunia numerata. vn̄ deficit forma ⁊ materia ptij. ff. de ꝯhē. emp. l. j. ⁊. ff. de ꝑſcri. ver. l. naturalis. §. at cū do. pterea eſt expſſum in. d. l. inſulā. anim⁹ em̄ ptiū nō ꝑt opari niſi ſcdm ſuſciptētē materiā: q2 actus agentiū ſunt in patiēte bn̄ diſpoſito. ff. de ſer. l. ſi tam anguſti. ⁊. ff. de vſuc. earū rerū. l. ij. Sed ꝯ Pe. ⁊ Cy. eſt aperte hec litera. q dt. At em̄ ⁊c. nā dictio at: pro ſꝫ poniꝛ, ⁊ eſt dictio aduerſatiua, ⁊ ſic de neceſſitate ſunt duo rn̄ſa hui⁹. l. Itē i. j. rn̄ſo lr̄a dt ad exēplū ex empto actiōis ſꝫ l. ij. rn̄ſo male diceret, ſi diceret ꝙ ageret cōdi. ob cām. ad exēplū ex ēpto actiōis: vt. ff. de cōdi. ob cau. l. ſi. Nō ob. ꝯtria: q2 hec intētio fuit ad effectū producta ſm eqpollēs: q2 ptij noie recipit aliā rē, tn̄ q2 ptiū nō fuerat certificatū pmittēdo, nō pōt eſſe vēditio: ſꝫ ad inſtar ei⁹. ¶ Opp. de v. cōparauit. Sol. vt i gl. ¶ Queritur ergo vtrū iſte ꝯct⁹ ſit pmutatio: qdā dn̄t ꝙ nō: ſꝫ ali⁹ ꝯct⁹ innoiat⁹. ex quo naſciꝛ vtilis ex empto, ad iſtar vēditiōis. ⁊ hoc tꝫ Jac. but. vt dixi ſuperi⁹: q2 daꝛ res loco pecunie. ar. j. de ſen. l. libera quidem. Pet. dt ꝙ eſt vera pmutatio, ⁊ h eſt veri⁹, ex qualitate extremorū, q2 res ꝑ re formalr daꝛ, lꝫ intētionalr ſit (vt ita dixerim) quedā emptio innominata, nam emptio apud antiquos authores rudis prudētie erat gn̄ale nomē: vt. ff. d ſtatuliber. l. ſtatuliber a ceteris. §. qnt⁹. ⁊ adhuc q̄dā veſtigia remanēt. i. l. nr̄a pmutatio ꝑ accidēs redigiꝛ ad intellectū vēditiōis. i h ſcꝫ, vt nō hēat locū pn̄ia: q2 firmū propoſitū firmat actū: vt. ff. de mili. teſt. l. q iure militari. propter volūtatē ergo irreuocabilis tranſlationis, ceſſat hec condictio ob cām, cum voluntas poſſit extendere ſe ad caſum improuiſum: vt nota. ff. de tranſ. l. de his. ⁊. ff. de edi. edic. l. queriꝛ. §. ſi venditor. ¶ † Quero, vtrum

k dr pmutatio[k], ⁊ tradita res, tn̄ tradēs nō erat dn̄s, gl. dt ꝙ ſic. dt em̄ no. qd ēt in re aliena conſiſtat pmutatio, donec euincaꝛ. Sꝫ in ꝯtriū vr alia gl. hui⁹. l. q dt qd permutatio eſt ſub do vt des. Pet. dt qd quoad ſolū complementū non eſt pmutatio: vt. d. l. ſi. de cōdi. ob cau. Nico. de ma. dt ꝙ re euicta apparet retro nō fuiſſe permutationē q̄ad veritatē, interim tn̄ ꝑſumatis eſſe, ⁊ ꝑſumiꝛ impletio ꝑ traditionē facti, niſi pbeꝛ res aliena. Tu dic, ꝙ aut loqmur d pmutatiōe quo ad titulū, ⁊ eſt pmutatio: ⁊ trāſfert cōdictionē vſucapiēdi, ⁊ publicianā, ſi em̄ non eſſet permutatio, nō hr̄et iſtos effect⁹, aut loqmur, an ſit pmutatio, aut loqmur quoad ſpeciem actiōis pducende. ⁊ eſt pmutatio: vt hic

---

¶ Codicē. collige ampliatiōem ad l. pretij. ſ. de rei vendi.

b ¶ Quod iſta ſit vera. Uide Ang. vbi alle. iſtā. l. pro ſing. A. B.

c ¶ Cōparo. vide hic bart. ⁊ meli⁹. in. l. ſi quid earū. in prin. de leg. iij.

d ¶ Dicit ſtatutū. Si d qualibet cōparatione ſoluaꝛ gabella, an ſoluaꝛ de permutatiōe, vide tex. in. l. ſciēdum. §. illud. ff. d edi. edi. viō Bal. in. l. j. ff. de cōtrahen. empt. vbi dixit ꝙ vbū eſt generale ad permutationē ⁊ emptionem, vide text. in c. pe. de pecu. cle. vbi iudicio meo optime hoc pbaꝛ vide. l. ſi (vt ꝑponis). C. de rei vē. vide q dixi in rn. de re. permu. ⁊ in d. c. pen. A. B.

e ¶ In ſolutū. Facit quod no. Bar. in. l. quāuis, cum cōcord. ff. de bo. auth. iudi. poſ.

f ¶ Permutationis. vide ꝑ Bal. in. l. ſi. ff. de cōdi. ob cau. Pau. de caſt. in. l. j. ff. de re. permu. ⁊ Bald. i l. iuriſgentium. in prin. in lect. antiqua. ff. d pac. ⁊ eſt bo. text. cū gl. in. l. ſi. j. d pre. cur. lib. ꝑ. ⁊ l. c. j. ⁊ ibi abb. extra de his que ſi. a prel. ⁊ Jo. an. de emp. ⁊ vend. §. nunc dicēdū. e. l. ij. ver. ſꝫ pone ſtatutū. Ant. d but. in. c. conſtitutus. extra de reſtitu. i integ.

g ¶ Notari⁹. Dixi in. l. inſulā. hic all. poſt Bar.

h ¶ Res. viō bar. in. l. j. ff. eo. et in. l. Ariſt. ff. de don.

h ¶ Quid ſi data eſt res. Uiō text. in. c. ad. q. eo. titu. Bar. i. l. ariſto. ff. de dona. Bal. in proe. feu. dixi. d. c. q̄ſtiones, vide Bar. in. l. ſi in emptione. in princ. ff. de contrahēd. empt. An. Bar.

i ¶ Singularis. vide no. ꝑ gl. ⁊ barto. in. l. ſi pro re. §. j. ff. de euict. ⁊ i. l. iulian⁹. in vlt. col. ff. de ver. obli.

k ¶ Permutatio. Uide in. l. j. ff. eodem.

a ℭ Stricti iuris. alias ſolet eſſe bone fidei: vt nota. Bar.in.l.j.ff.eod. in fine.

b ℭ Temporali. vide Bal.in.l.ñ.hic alleg.

c ℭ Poſſeſſione. Uide in.l.fin.hic alleg.

d ℭ Inueſtitura. vide Bal.in.l. licet.ſ.de acquirenda poſſeſſio.

e ℭ Primo. Idem tenet Bald.⁊ doctores.

9 ℭ†Quero, ſi permutatur nuda poſſeſſio cū
nuda poſſeſſione, an ſit permutatio. R̃ñd.non
ff.de contrahen.empt.l.cū manu ſata.§. nemo.
ſed eſt ɔ̃ctus innominatus facio vt facias.et
a actio preſcri.verb.ex eo eſt ſtricti iuris [a]. ⁊ nō
parit vſucapiendi conditionē, nec publicianā
q̄ eſt contractus abſtractus a ſignificatione
10 dñij. ℭ†Quero: an poſſunt ſpiritualia permu
tari. R̃ñ.ſic.nō propria authoritate: ſed interueniente
renuntiatione animo permutandi, ⁊
collatione ſuperiorum, ex qua transfertur ius,
etiam non habita poſſeſſione beneficij: vt not.
Innoc.de prebē.capit.inter cetera.vbi videas
omnino. Sed quid ſi ſpirituale cum tempora
b li [b] permutatur cum eccleſia, vtrum tranſeat do
minium ſine poſſeſſiōe, videtur quod ſic per.l.
ñ.ſ.de ſac.ſan.eccle.contrarium dico: q̄ loquitur
in caſibus ſpiritualibus.inter quos nō eſt
permutatio: ⁊ quia permutatio verbalis, ⁊ pa
ctum nudum non rei interuentu veſtitur: vt.ſ.
eodem.l.ex placito.ſic.ff. de pollicita.l. ſi quis
c rem.§.voto.⁊ quod ibi not.de poſſeſſione [c] nō
eſt dubium, q̄ non tranſit in eccleſiam ſine tra
ditione, vel quaſi: vt.ff.de publicanis.l. com
miſſa.ſ.de vec.⁊ com.l.neq̃.⁊ pro ſocio.l.cum
duobus.ñ.idem reſpon.niſi interueniat inueſti
d tura [d], que ex conſuetudine loci habeatur loco
tradite poſſeſſionis: vt extra de cōſue.c.ex par
te.vbi oīno videas.in feudo aūt reqrit̃ inueſti
tura corporalis, nec ſufficit inueſtitura ſignifi
catiua per anulum brutū niſi fieret in re ipſa.
argumen.ff.de pericu.et commod.rei vendi.l.
quod ſi neque.§.fina.vel niſi eſſet prius poſſeſ
ſio apud feudatarium.ff.de rei vendic.l.que
dam mulier. Sed in regno Apulie.vbi eſt pri
uilegium Regis, ſtatim eſt queſitū vtile do
minium, ⁊c.

ℭ Lex ſecunda.

PErmutationem.

Permutatio eſt ſimilis vēditioni.
⁊ ex ea oriť actio preſcri.ver.que eſt
bone fidei.h.d. ℭ Opp.q̄ in multis ſit diſſimi
litudo.l.ñ.ff.de condi.ob cau.⁊.l.j.ff.de rerum
1 permu. Solu.vt in gl. ℭ†Quero, ego permu
to tecum re, ſcilicet tradendo tu mecū verbis,
ſcilicet promittendo, an tranſtulerim dominiū
videtur quod non.inſtitu.de rerum diui.§.ven
dite, gl.dicit contrarium: q̄ ſpeciale eſt in con
tractu emptiōis ⁊ venditionis rei proprie: vt
non tranſeat dominium, niſi ſit ſatiſfactum, vel
fides habita de precio: ergo ſecus in cōtractu
permutationis, et alijs contractibus, ſecundū
gl.q̄ eſt no. q̄ in alijs contractibus nulla lege
cauetur.arg.ff.de publiciana.l.de pretio. alibi
glo.dicit idem in conductore, quod non facit
fructus ſuos, niſi ſoluta penſione.ff.de furt.l.ſi
ſeruus.§.locaui. Sol.ſi incontinenti dicebat ſe
paturum, ⁊ ſic ibi eſt circumuentio, ⁊ doloſitas
q̄ non dedit, ſed rapuit.ff.de fur.l.qui vas.et
non transfertur dominium: vt no.ſ.de dolo.l.
cum proponas. ſecus ſi non fuerit cogitatum
de fide habita. Et ſic, aut fides eſt negata, et
nihil transfrrtur.l.ſi quis.de pignora.actione,
vel contra.aut habita transfertur, aut non ap
paret quod fuerit ante traditionem cogitatū
de fide habita, ⁊ tunc ſerua glo.huius legis li
cet Barto.hic ⁊ Cyn.infra eodem.l.cum pre
cibus.eam reprehendant, ⁊ male. Non obſt.gl.
in.§.locaui.quia intelligitur vbi dominus an
te perceptionem prohibuit fructus colligi: q̄
tunc erant ſui.ff.ſi cert.peta.l.ſi quis nec cauſa.
§.fina.alias efficerentur perceptoris.licet nō
dum ſoluiſſet penſionem, ſicut in.d.l.de pretio.
facit fructus ſuos etiam non habita fide de
pretio: quia non fuit de fide habenda cogita
tum, ſed oblitum, ⁊c.

1 ℭ Conueni tecum de permutando nuda conuentione: demum impleui contractum pro parte in ea, que actio oritur mihi contra te.
2 Due cauſe quando reperiuntur, quarum vna eſt ſubalterna. debet agi ex prima: non ex ſecunda. vide nu.3.4.5.⁊.6.
7 Confirmaus, an videatur dare.
Et refert quo animo princeps confirmet.8.
9 Actio preſcriptis verbis, ex quibus conuentionibus oriatur.
10 Actio preſcriptis verbis, ⁊ actio in factum, an ſint idem.
11 Actio in factum generalis, an reperiri poſſit.
12 Actionis in factum radices que ſint.
13 Supplere qualiter liceat in legibus ſuppletiuis.
14 Actio in factum, ⁊ condictio ex lege, an ſint idem.
15 Actio in factum an ſit natiua, vel datiua.
16 Condictio ex lege, an detur ad facta.
17 Actio in factum, an oriatur ex moribus, vel condictio ex lege.
18 Factum quando eſt ſtipulatione vallatum ex vna parte: ⁊ ex altera non: an liceat ei qui per ſtipulationem promiſit penitere: ⁊ condicere liberationem.
19 Dedi tibi rem quia per ſtipulationē promiſiſti mihi aliam: tu vis mihi reddere rem meam. ⁊ petere tuam an poſſis.20.
21 Promitto tibi per ſtipulationem, vt tu promittas pacto nudo, an ex hoc pacto nudo agere poſſim.
22 Dediſti mihi ſeruum furem, qui mihi damna intulit antequā implerem ex parte mea, an agere poſſim contra te.
23 Pactum, an poſſit fieri ne ex ſtipulatione oriatur actio.
24 Fideiuſſio nuda an veſtiatur coherentia contractus, ⁊ quid in actis penalibus.nu.25.
27 Facio vt des, puta manumitto ſeruum meum, qui eſt tuus filius naturalis, vt des, ⁊ non das, non habet locum actio preſcrip.verb. ſed de dolo.
28 Inſtrumenta confeſſionata, ſi debent ex forma ſtatutorum mandari exequutioni: an poſſit opponi contra ea, quod ſint pactum nudum.

ℭ Lex tertia.

EX placito Permutatio eſt contractus nu
dus. niſi interuentu rei veſtiatur:
ſed ſtipulatio eſt contractus ſolēnis. Uel ſic. Ex pacto
permutationis non oritur actio, niſi veſtiatur rei inter
uentu, vel ſolēnitate verborū, vel ſic. In contractibus innominatis
cauſa habetur loco conditionis: ſecus in contractibus nominatis.
h.d. loquimur quoad originem actionis, non quoad alia, ⁊ eſt ra
tio: q̄ permutatio eſt ſignificationis tranſlatiue. ⁊ ideo ſi nil trans
fertur, non eſt ſuo nomine: quia non eſt in vltimo fine denominante
contractum: ante ergo rei interuentū non eſt permutatio: ſ3 pactū
de permutando, ⁊ non veſtiť niſi per cauſam finalē. Sed ſtipulatio
veſtiť ex forma que dat eſſe rei, ⁊ iuſtificať ex cā, tñ datis principijs
ſolēnibus, actiōes ēt ſine iuſtitia cauſe naſcunť. S3 ob. exceptio do
li.l.ij.§.circa.ff.de ex.do.⁊ falſa demonſtratio nō vitiat eā, niſi ex fal
ſa demonſtratione deficiāt ſubſtātialia cōtractus.ff.de contrahend.
1 emp.l.ſi qs fundū.⁊.ff.de ver.ob.l.ſi diuortio. ℭ†Circa hāc.l.pri
e mo [e] q̄ro, cōueni tecū de permutando nuda cōuentione. demum im
pleui ex parte mea, vnde oritur act.preſcr.ver.⁊ vř q̄ vbi prima cā
eſt in poteſtate cauſe ſecunde attendimus ſcd̃am cauſam, ⁊ nō pri
mam: vt.l.potior.et.l.qui balneū.ff.qui pot.in pig.hab. Itē cā ime
diata magis coheret cauſato quā cauſa remota: ergo debet attēdi.
arg.de cōdi.⁊ demonſt.cū tale.§.legato.⁊.l.ſi mulier.rerum amota.
Item nataraliter videmus qd̃ ſi vni trūco pruni inſerať ramuſcula
piri: l3 nutrimentū pcedat a trunco.tamē forma ſpecifica pcedit ab
immediata ramuſcula piri, vnde nō naſcuntur pruna, l3 pira: q̄ cau
ſa immediata magis imprimit, ⁊ materiā dirigit, ſic in corpore no
ſtro de vino fit ſanguis, propter proximum agens. Sed gl.dicit qd̃
ex pacto: vt hic.in ver.ex placito.⁊ hoc probatur pluribus argumē
2 tis. ℭ†Et primo: q̄ qñ reperiuntur due cauſe, quarum vna eſt ſub
altera, debet agi ex prima: nō ex ſcd̃a.ff.de procu.l.licet.§.ea obliga
tio. Scd̃o, q̄ debet agi ex diſponēte, nō ex diſpoſito.ff.depoſiti.l.j.§.
idem Pōpo. Tertio, q̄ agiť ex impleto, nō ex implente.ff.de nou.l.
cum enim. Quarto, q̄ agiť ex cōfirmato, nō ex cōfirmante.ff.de teſt.
tut.l.tutores.cōiuncta.l.ſi ſeruus cōis meuſ ⁊ caſtrēſis peculij.in ſi.
prin.ff.de ſtipu.ſeruo. Quinto, q̄ actio preſcr.ver.ex contractu oriť:
ergo ex pacto: q̄ eſt contractus: vt.ff.de act.⁊ obli.l.j.in gl.magna.
traditio enim eſt magis diſtractus ⁊ liberatio, quam contractus.
Sexto: q̄ rei interuentus veſtit pactum. ergo agitur ex pacto, alias
fruſtra veſtiretur. Septimo: q̄ conuentio eſt radix ⁊ formale prin
cipium, cui deſeruit impletio, ⁊ ideo debet origo attendi. argumen.
ff.ad legem falc.l.in ratione.§.ſi filio. Octauo, q̄ ſi actio oriretur ex
impleměto, ibi ſortireť reus forū, ⁊ nō in loco ɔ̃ctus. qd̃ eſt falſum.
Nono:

Nono.q: impletio ſit ad obſeruātiā promiſſiōis:⁊ ſic ꝓpter aliud.⁊
nō principalr ꝓpter ſe:⁊ venit ad illud fortificandū.⁊ actꝰ agētiū cō
ſtāt ex principijs. Decimo.q: natura eſt illa q̄ parit.ſed natura attri
buit cōuētiōi.nā cōſenſus ⁊ cōuētio regulat ⁊ regit actiones. Unde
cimo.q: pōt adimplere Titiꝰ ꝓ ſeio,nō tn̄ actionē ei directo acqre
re. Duodecimo.q: ꝯuētio eſt effectiuū principiū,tanꝗ̄ forma.ſʒ im
pletio,eſt quoddā cōſequutiuū,tāꝗ̄ ſubſtātiatū in virtute ⁊ natura
pacti.ipſum aūt pactū eſt principiū radicale:⁊ actus cōſequutiui re
gulant a p̄mis cauſis. Decimotertio,q: actiōes ſunt filie ſuorū prin
cipiorū,⁊ cā prima eſt prima materia,⁊ magis attēdit in ꝓductione
effectꝰ,ꝗ̄ cauſa ſcōa:q: ſcōa cauſa orit de potētia prime cauſe,⁊ non
per ſeipſam. Et q: ſm regulas naturales,qcquid eſt cauſa cauſe, eſt
cā cauſati.ff.de col.bo.l.dedit dotē.ſic cultellus magis attribuit fer
ro ꝗ̄ artifici.de leg.iij.l.q̄ſitū.§.illud fortaſſis.ibi,ea materie potētia
victa. Decimoquarto.q: nō plus operat impletio cauſe ꝗ̄ impletio
cōditiōis:ſed ex cōditiōe nō orit actio:ſed ex cōuētione,⁊ ſi pēdēte
inditio exiſtet cōditio,ſatis eſt ꝙ nō eſſet,ſi actio oriret ex ꝯditio
ne.ff.de pign.act.l.ſi rē.§.ſi. Decimo qnto,q: ⁊ actio de peculio orit
ꝓpter peculium,nō tn̄ ex peculio:ſed ex contractu preābulo.l.q̄ſitū.
in prin.ff.de pecu. Sol.inſpecto principio formali,eſt ex cōuētione:
ſʒ inſpecto principio cauſali refert inter principiū principiās:⁊ pri
cipiū principiatū,nā principiū principiās eſt ex cōſenſu,⁊ pricipiū
principiatū eſt ex rei interuentu,⁊ ſic iſte cauſe inuicē ſunt ꝯplexe,⁊
ambe requirunt.ſ.cōuentio ⁊ implemētū factū,nec ſufficit iplemen
tū futurū fieri,nec ſiēs nondū conſummatū:ſed exigit impletio con
ſummata per omnia:vt.s.de trāſac.ſiue apud acta,⁊ cū totū hoc ſtat
ꝙ agit ex cōfirmato,nō ex cō firmāte:q: duplex eſt initium.ſ.cauſa
le,ex quo agit.⁊ tēporale.qn̄ agit ꝙ ſpectaret in prelatione tempo
ris ad tempꝰ.ff.qui po.in pig.ha.l.potior.in prin.⁊.§.ſi colonꝰ. Et
cauſe ſecunde attribuit in eſſentia actus tp̄is:ſed cauſe prime attri
buit ex influentia totiꝰ,⁊ quicqd ſequit eſt ex impreſſione influxa a
a cauſa priore. Sed contra.qd agit ex confirmante[a]:vt.j.de dona.l.ſi
quis argentū. Sol.aut confirmatio oritur ex aptitudine et potentia
prime materie:⁊ agit ex confirmato:vt hic,⁊.ff.de fideiuſ.l.ſi qs pro
eo.§.ſi nūmos.aut orit ex prouidētia noue cauſe,vel ex ſingulari ꝓ
uidentia legis vltra originalem naturā actꝰ p̄cedētis:⁊ tunc agitur
3 ex cōfirmante:vt in cōtrario. ¶ † Itē opp.ad idem:q: quoties Iu
dex appellationis cōfirmat primā ſn̄iam diffiniendo,⁊ non interlo
quendo,agitur ex confirmante:vt no.ff.de pact.l.tale pactum.§.q ꝓ
uocauit. Sol.duplex eſt confirmans.ſ.infundēs,⁊ tunc agit ex cōfir
mato,vt hic:⁊ trāſfundēs,⁊ tūc agitur ex confirmāte,vt in contra
rio.nā ibi q: appellatio pronūciatū extinguit,omnis virtꝰ eſt trāſ
4 fuſa in cōfirmantē ſententiam. ¶ † Itē opp.ad idem de.l.legata inu
tiliter.de leg.j. Solu.ibi qd cōfirmabat carrebat ſubſtantia.vn̄ tota
virtus conſiſtit in cōfirmante,hic aūt nō carebat ſubſtātia. Interdū
ergo confirmatio eſt cauſa totiꝰ eſſentie:interdū precedens eſſentia
eſt cauſa cōfirmationis:interdū materia precedēs nō eſt cauſa fina
lis:ſed impulſiua:interdum eſt exordiū ſiue preludiū,ſicut poſtula
tio ineligibiliū prelatorū. Et tūc ſi ſubiectū eſt impoſſibilitatū,acci
5 dētia nil ꝓſunt.ſed ſi eſt aptū habilitari,tūc ꝓſunt. ¶ † Itē op.p̄tor
cōfirmat cōſtitutū qd nudū.⁊ tn̄ agit ex cōfirmato.ſ.actiōe de cōſti
tuta pecunia,⁊ nō actione in factū.q̄ oritur ex edicto p̄torū.⁊ ſic eſt
cōtra id qd dixi in ſolutione contrarij.de.l.ſi qs argentū. Sol. actio
de cōſtituta pecunia eſt p̄toria,et etiā ideo ibi agit ex confirmante.
6 ¶ † Opp.pretor oia pacta ꝯfirmat,dū dicit pacta ſeruabo:ergo ex
oi pacto orit actio i factū.q̄ orit ex edicto p̄toris. R n̄.cōfirmatio eſt
duplex:quedā vniuerſalis:q̄dā ſpecifica ⁊ eſſentialis:primo modo
cōcurrit edictū p̄toris.ſicut cā vniuerſalis. Sʒ nō ſufficiūt cauſe vni
uerſales ſine particularibꝰ ſicut ſol.q̄ eſt cauſa vniuerſalis nō gene
rat niſi ſm ſpecificū ſubiectū.⁊ predicta ſunt verba.qn̄ tractat de cō
firmāte ⁊ cōfirmato reſpectu generatiōis.i.reſpectu ꝓducēde actio
b nis. Si aūt querat vtrū q cōfirmat[b] det: R n̄,q̄dā eſt ꝯfirmatio gra
tuita,⁊ tūc q cōfirmat.ſ.eſſentialiter,dat. Si aūt quoad actū exerci
tij nō dat eſſe:ſed exercitiū eſſe.q̄dā eſt cōfirmatio debita.⁊ tūc nō
dat.i.nō donat,ſʒ ſoluit debitū.l.pe.ff.d rit nup.q: neceſſitas nō hʒ
meritū:ſed volūtas;vt.l.ſi ſeruo fideicommiſſaria.ff.de her.inſt.⁊.l.
vnū ex familia.§.j.de leg.ij.q̄dā eſt cōfirmatio in examine iudiciali
ꝯſtituta,⁊ tūc ſicut Iudex reprobādo deſtituit ita,⁊ approbādo in
ſtituit,⁊ eſt i ſua ꝑtāte ordinata:vt no. Inn.de ele.c.nihil eſt.⁊.c.vl.
de elec.li.vj.⁊ in aut.de defen.ciui.§.interim.potēti enim attribuit
actꝰ.ꝯclude ꝙ ſi cōfirmās ita ꝓducit rē in eſſe,ꝙ dat originē cauſe:
tūc qui cōfirmat,dat.⁊ ideo Imperator legitimādo dat ſtatū.ff.de
rit.nup.l.q in ꝓuincia.§.diuꝰ.nā legitimitas iſta eſt natiua in cōce
pto ex mr̄imonio,alia ē datiua in legitimato ꝑ pricipē,alia ē media
in legitimato per matrimoniū,qd tēpore cōceptionis erat in poten
tia,nūc vero eſt in actu,alias nō fieret legitimus.ff.de ſta.ho.l.pau.
Interdū cōfirmās nō ꝓducit rē ab origine ſui eſſe,ſed cōſequutiue
venit illius gratia,⁊ tūc nō eſt cā totalis:ſed cōcurrēs.⁊ hec faciunt
c ad qōnē.[c] Papa cōfirmauit ſtatuta ciuitatis ſpoleti. An illa ſtatu
ta dicant papallia,ita ꝙ trāſgreſſor ſtatutoꝝ pōtificaliū puniat,tāꝗ̄
trāgreſſor ſtatutorū papaliū,⁊ dic,aut Papa
cōfirmat tanꝗ̄ cā vniuerſalis,⁊ nō ſunt papa
lia.ff.de iuſt.⁊ iu.l.oēs populi.aut tāꝗ̄ cā ſpe
cifica,puta cōfirmat ſtatuta ꝙ pater poſſit re
linquere ſpurijs,⁊ tale ſtatutū intelligit papa
le,⁊ tn̄ eſt fauore populi:⁊ ideo poſſet populꝰ
d penitere,⁊ redire ad ius cōe[d]. ¶ † Item no.ꝙ
7 refert quo animo princeps ꝯfirmat:vt.j.d te
ſta.l.omniū. Et ſi ſtatuta populi cōfirmant,tn̄
ſtatuta mercatorū nō ſunt ſtatuta populi,vt.l.
ij.in ſi.de cōſti.pecu.in gl.or.q: ꝯfirmatio facta
permiſſiue,⁊ nō formaliter,nō denominat cō
firmatū a cōfirmāte:ſed a ſpecifico efficiēte,in
quo eſt virtus data:ſʒ voluntas innata ſeu a
nimata,que non ſeparantur ab ipſo.j.de cadu.
tol.l.j.§.ne autem. Sed pone actum eſt ex ſta
e tuto[e] nō cōfirmato,lite pēdēte ſuperuenit cō
firmatio,an ſequet ex ea victoria,dubitat,⁊ vi
det ꝙ nō:q: actū eſt ex inualido fundamēto.⁊
eſt intētata condictio ex lege inualida.loqmur
enī in ſtatuto,ꝙ indiget cōfirmatione,ſicut eſt
in terris ducatus,porro cōdictio ex lege falſa
eſt,ſi lex nulla eſt,⁊ falſa pricipia iuſtificari nō
poſſunt,niſi ficte,verificari autē nunꝗ̄:q: ſi fi
8 ctio,ergo eſt ꝯtraria veritati. ¶ † Tūc arguo.
hec fictio ceſſat,⁊ veritas nō eſt,vn̄ agēs ligo
nizauit in aqua.ff.de i..di.l.nō pōt videri. Itē
ſtatuta nō pertinēt ad lites pēdētes.ergo nec
cōfirmatio ſubſtātie ſtatutorum ipſorum,ipſa
enim confirmatio eſt ſtatutum confirmātis.ff.
de adop.l.adoptio. In contrarium:q: termini
ſup qbus ſtatuit vident repetiti in ipſa confir
matiōe.ff.de li.leg.l.aureliꝰ.§.teſtō.⁊ in aut.de
filijs an̄ do.inſtr.na.§.ſi.vn̄.cōfirmans ſtatutū,
cōfirmat caſus cōprehēſos in ſtatuto:nā ſtatu
tum eſt quoddā vniuerſale ꝑticularia i ſe cōti
nens,⁊ tamen verum:q: iſta cōfirmatio diſpo
nit:ſed in precedenti materia conſidera:q: vbi
ſtat legis virtꝰ.⁊ inde principium ſumit.qn̄qʒ
enim cōfirmatio p̄cedit actū:qn̄qʒ actꝰ p̄cedit
cōfirmationē.primo caſu,aut tp̄e cōfirmatiōis
poterat actꝰ geri,⁊ tūc inſpiciat tēpus ꝯfirma
tiōis.ff.de her.inſti.l.aſſe toto.aut nō poterat
tūc geri:ſʒ nūc qn̄ actus ſit,⁊ tunc inſpicit tp̄s
actꝰ ſiētis.l.tribunꝰ.§.ſi.de mili.te. Scōo caſu,
aut cōfirmatio dat eſſe rei.⁊ inſpicit tēpꝰ cōfir
matiōis.ff.de le.iij.l.j.§.ſi ſiliuſfa.ff.de mil.teſt.
l.cum filius.aut cōfirmatio non dat eſſe,ſed ſit
ad bene eſſe.⁊ inſpicitur tempus ordinatiōis
prime. In caſu autē noſtre q̄ſtionis virtꝰ effe
ctiua ſtat in cōfirmatione, tanꝗ̄ in cōcluſione
eſſentiali. Et ideo quicquid precedat eam,irri
tum eſt. ¶ Nunc veniamus ad ſecūdam que
ſtionem principalem in materia noſtre legis.
9 ¶ † Quero igitur ex quibus conuentionibus
oriatur actio preſcriptis verbis. Reſpon.cō
uentionum quedā naſcuntur tantū nomine ⁊
effectu,⁊ hec pariunt actionem iuxta nomen
ſuum.ff.de pact.l.iuriſgentium.in prin.quedā
naſcuntur cum nomine ſine effectu agendi,vt
erat olim donatio nudo pacto celebrata,q̄ ho
die habet nomen cum effectu,non q: ex nudo
pacto oriatur actio,ſed ne fiat contra iuris ci
uilis regulas:ſed agitur cōdictione ex lege ꝓ
pter pactum:vt.d.l.ſi quis argentum.vel dic
in donatione ꝙ licet habeat nomen.nō tamē
dicitur proprie contractus nominatus;vt di
xi.ff.e.in rub.quedā naſcunt ſine nomine cum
effectu:vt que traditione ex vna parte interue
niente,vel alia impletione celebrantur. Idem
ſi poſtea veſtiantur,nec habeant aliud nomen
ſpecificū.ff.de preſcri.ver.l.naturalis.⁊ ex his
oritur actio preſcriptis verbis.quedā naſcunt
ſine nomine ⁊ ſine effectu agendi:vt pacta nu
da ſtantia in finibus nuditatis. Ex iſtis non
oritur actio : vt.l.iuriſgentium.§.quinimo.ff.
de pact.⁊ ſic pactum nudum.aliquando con
tra iuris ciuilis regulas parit actionē in factū
vt.ff.de preſcrip.vel.l.quoties.⁊ d: in factū.q:
eſt in factū ſonans,pōt etiam dici preſcriptis

a ¶ Confirmante. Uide quod not. Bar.eos.j.de ap pel.an autē agat ex declarato, vel declarante. vide plene Bald.in.l. petens.s.de pac. ⁊ Iac.Butr.in.l. legitima . ff . de pact.

b ¶ Cōfirmat. De hoc vide in.l.more.ff.de iuriſ.om. iud.⁊ que not.in Lex verbis.⁊ ibi Bal.j.de do.iter vir.⁊ vxo.

c ¶ Papa. Facit. impuberē.§.qui codicillos.et qd ibi habes in apo. ff.de fal.⁊ que habentur per doct. i.l.more.ff.de iur. om.iud.⁊ q̄ no.in Lex verbis.et ibi Bal.j.de do.iter vir.⁊ vxo.poſt gl. Bart.⁊ Imol.in l. Paulus.la.j.ff. de re iudi.

c ¶ Et hec faciunt ad queſtionem.ſi papa ꝯfirmat ſtatutum.an dicitur ſtatutum papale, vide Bal. qui aliter loquitur in.c. cum.M.de cōſti. And. Barb.

d ¶ Ius commune. De hoc per Bart.in.l.omnes populi.in.iij.qō. princ.ad fin.ff.de iuſti.⁊ iur.⁊ adde quod not.Bal.in ca.j.§.naturales. ad ſi.ſi de feu.defun.fuer.contro. inter do.et agna. vaſal.

e ¶ Statuto. Uid Bal.in.l.leges et cōſtitutiōes.s.d legi.facit ad.l.ſi rem.§.ſi.ff.d pig. actio.⁊ hic adde Bart.in.l.omnes populi.in.v.qō. princ.maxime in verſi.iij.caſu.ff.de iuſt.⁊ iur.

a ¶ Preſcriptis verbis.Uide gl.⁊ doc.in rub.ff.de p̃ſcr.ver.⁊ Dy.et doc.in.§.actionum.inſti.de actio.

b In factum.Adde gl.in.l.in factum.ff.de actio.⁊ obli.

c ¶ Actio in factum.Facit ad no.per Barto.in.l.j.in.ij.q.prin.ff.de condi.ex lege.

d ¶ Cõdictio.Uide no.per Bar.in.§.ſed cũ nuda.hic alle.cũ concor.et iſta verba ponit i a effectu Imo.i.l.i edibus.§.j.ff.de dona.vbi hoc ſibi appropriat.⁊ vid Bar.in.l.j.in vlti.col.ff.de condi.ex lege.

e ¶ Decimo.vide no.per Bart.in.l.j.ff.ð cõdi.ex lege.⁊ in.l.ð quib⁹.ad fi.ff.de legi.⁊ in.l.oẽs populi.i.vij.q.prin.ff.de iuſti.⁊ iure.

f ¶ Undecimo.de iſta.qõ.⁊ duabus ſeq.adde in ſimil.not.p Bal.in.l.ꝗ uis.ſ.de tranſac.⁊ qð not.Bar.in l.fi.in fi.ff.de cõd.ob cau.

g ¶ Decio tertio.vid.ſ.i.xj.⁊.xij.q.

h ¶ Decimo quarto.Addð tñ: qꝛ cũ bactũ apponiꝛ ꝑ vno, ⁊ ſtipulatio ꝑ alio,pactũ non veſtiꝛ:vt not.in.l.penitẽs.ſ.ð pac.ſed ꝯ Bal.hic volentẽ ꝙ hec actio ſit orta:nõ tamen poſſit in iudiciũ deduci, niſi poſt ex parte ſua ipleuerit:facit qð no.hic Bar.dũ tenet qð ex pacto oriaꝛ actio.nõ ex rei iteruẽtu,⁊ clare et expreſſe.Bal.in.l.in bone fidei.⁊ in l.petẽs.i plurib⁹ locis.ſ.de pact.⁊ qð no.inſt.de act.§.actionũ.in ver.⁊ ex predictis,vñ ⁊ ſine dubio ſi nõ opponiꝛ, poterit agere:vt not.in.l.iuli.§.offerri.ff.ð act.emp.⁊ Bald.in.l.ſi predium.in j.col.ſ.de edi.act.vbi ita itellexit.l.ediles etiã.§.ordinem.hic allega.⁊ hoc modo procedit ſentẽtia Bal.hic.que eſt vera.Jac.Butr.in.d.l.petens.

i ¶ Decimoquinto.Uide qð in ſimili no.Bal.i.l.ſi p̃diũ.ſ.de edi.act.

k ¶ Decimoſexto queriꝛ.Uide Bal.in.c.qualiter dominus feu.proprie.priue.Andr.Barba,

l ¶ Decimooctauo. Uide Bal.in.l.quamuis.ſ.de tranſ.

m ¶ Uigeſimo.Uide no.in.l.ſiue apud acta.ſ.de tranſ.

l.amotis verbis:qꝛ caret proprijs verbis, vel
preſcriptis.i.recitatis, iuxta ſeriẽ facti ſcðm
10 Cyn.⁊c.vt.ſ.de tranſ.l.cũ mota.¶ †Tertio
q̃riꝛ.vtrũ actio p̃ſcriptis verbis[a],⁊ i factũ ſint
idẽ.⁊ vꝛ ꝙ ſic:vt.ff.de p̃ſcr.ver.l.qꝛ actionũ.⁊.l.
j.In contrariũ vꝛ:qꝛ rubrica dicit de p̃ſcr.ver.
⁊ in factũ actiõe.ſed copula cadit iter diuerſa:
qꝛ requirit duo extrema ad min⁹.Sol.aut lo-
queris de actiõe i factũ p̃toria,⁊ nõ ſunt idẽ:
qꝛ actio preſcri.ver.eſt ciuilis,aut loqueris de
actione in factũ ciuili,⁊ tunc aut loqueris de
illa q̃ oriꝛ ex ꝯtibus innominatis:⁊ ſunt idẽ.
aut ex alijs ciuilib⁹,puta ex delicto:vt.ff.ð fal.
l.q noie.vel ex dãno dato a nõ corpe in nõ cor-
pus:vt inſti.ad.l.aquil.§.fi.⁊.ff.de preſcr.verb.
l.qui ſeruandarũ.§.fin.vel ex alijs figuris cau-
ſarum iure ciuili expreſſis : vt.l.ſancimus. de
ſac.ſan.ecc.⁊.l.ne in arbitris.ſ.de arb.tunc nõ
11 ſunt idẽ:qꝛ nõ patiꝛ materia.¶ †Quarto q̃ri
tur,vtrũ ſit reperire aliquã actionẽ in factum
generalẽ:Rñ.ſic intellectiue, ſeu diffinitiue,
ſeu attributiue,ſeu acqſitiue,⁊ q̃libet hʒ mate-
riã ſuã, tñ qꝛ illa materia nõ parit actionẽ ex
ſingularitate materie:ſed ex g̃nalitate rõnis ⁊
cauſe dꝛ in factũ generalis.ff.de p̃ſcr.ver.l.qui
12 ſeruãdarũ.in prin.¶ †Quinto q̃riꝛ q̃ ſunt ra-
b dices actiõis in factũ.[b] Rñ. quatuor.ſ. p̃toris
edictũ,vel interdictũ,ſubſidiaria eqtas:ꝯtus
innoïatus:⁊ varie figure cauſarum:vt not.per
13 gl.⁊ Dy.inſti.de actio.§.actionũ. ¶ †Sexto
queritur,nos habemus ꝙ ex legibus recipien
tibus interpretationẽ ſuppletiuã, vel ex ipſis
interpretationib⁹ ſuppletiuis oriꝛ actio in fa-
ctũ,qñ em̃ licet ſupplere:Rñ.duo interueni
re opʒ.ſ.ꝙ lex ſupplenda ſit iuſta ⁊ neceſſaria:
alias non recipit ſupplementũ.text.eſt not.in
d.l.qr actionũ.⁊ in obligatiua materia nõ licet
ſupplere,niſi ei q põt actionẽ decernere, ſicut
eſt legiſlator,vel ratio legis ſcripta,nõ imagi-
14 naria.¶ †Septio q̃riꝛ,vtrũ actio in factũ[c],et
c cõdictio ex lege ſint idẽ,⁊ vꝛ qð ſic, qꝛ que non
differunt cauſa,non differũt cauſato : ſed ego
video ꝙ in eodem caſu vt ex eadẽ cã dãtur : vt
ſ.de arb.l.ne in arbitris,In contrarium vꝛ.ꝙ
ex legibus inuẽtis ad interpretationem legis.
xij.tabu.i.ad ſuppletionem oritur actio in fa-
ctũ:vt inſti.ad.l.aqui.in fi.Et nõ oriꝛ cõdictio
ex lege:qꝛ nõ eſt lex noua quo ad paternã iuẽ-
tianẽ:licet ſecũda inuẽtio ſit noua,tñ eſt ad in-
ſtar prime,⁊ in equitate eadẽ fundaꝛ,vñ nõ eſt
oïno nouũ qñ eſt ſimile veteri:ſed ꝙ prime in-
uẽtionis in obligatiõe dãda , ⁊ tũc oriꝛ condi-
ctio ex lege.Sol.nõ ſunt idẽ,nec eadẽ.Non ob.
l.ne in arbitris.qꝛ ibi non danꝛ ad idẽ:vt ibi
15 no.¶ †Octauo q̃riꝛ,nũqd actio in factum ſit
natiua,vel datiua,⁊ vꝛ ꝙ ſit datiua.ff.de preſ.
ver.l.j.in ver.dãda.In ꝯtrariũ vꝛ,ꝙ ſit natiua.eo.
tit.l.ſolẽt.in ver.oriri.et.l. iuriſgentiũ.§.j. ff.de
pac.Sol. qñq; eſt natiua.qñ oriꝛ ex cõtractu,
vel ex maleficio.ff.de dolo.l.nõ dʒ.quandoq;
eſt datiua,qñ oriꝛ ex eqtate nõ fundata ſecun-
dum iuris ciuilis regulas, ⁊ tũc qꝛ eſt ſine ra-
dice,puta ꝙ ſuccedaꝛ,trãſeat directa in ceſſio-
nariũ,qꝛ ꝙ ſuſtẽtaꝛ ſola eqtate,funditus trãſ-
ferri põt,non em̃ eſt ius radicatũ:ſed mobile.
16 ¶ †Nono queriꝛ,nunquid cõdictio[d] ex lege
d deꝛ ad facta,verbi gratia,animo donandi ꝓ-
mittitur factũ nudo pacto,an habeat locũ cõ-
dictio ex lege ſi quis argentũ.ſ.de dona.gl.dicit ꝙ ſic.de preſc.verb.
l.permiſiſti.§.fin.⁊.ff.de dolo.l.ſi cum mihi. contrarium not.in.d.l.
ne in arbitris.⁊ in his omnibus.nam omnes condictiones dandi,
nõ fiendi,ſunt actiones:vt inſtitu.de act.§.appellamus.⁊ hoc tenet
Guil.de cu.in.l.iuriſgẽtiũ.§.ſed cũ nulla.ff.de pac.Sol.aut eſt factũ
in ſe donationẽ includẽs:⁊ tũc eſt vera gl.qꝛ in legib⁹ gl.dñiũ acqui
ritur:vt.ff.de dona.l.qui ſaxũ. Aut eſt factũ abſtractũ.i.ſeparatũ a
17 datione:⁊ tũc eſt vera opi. Guil.¶ †Decimo[e] q̃riꝛ, vtrũ ex mori-
e bus.ſeu ex cõſuetudine oriatur actio in factũ,an cõdictio ex lege, ſeu
ex moribus,⁊ videtur diſtinguẽdũ inter cõſuetudinẽ fori,vt oriatur
in factũ,⁊ conſuetudinẽ extraiudicialẽ, ⁊ tũc oriaꝛ cõdictio ex mo-
ribus,nam in primo caſu cõſuetudo equiparaꝛ ſententie:⁊ eſt ius p̃-
torium,moribus pretoris introductũ.In ſecundo equiparatur cõ-
tractui,⁊ hoc eſt verũ.ſi cõſuetudo diſponat circa obligatiões.vnde
ſi dictat conſuetudo ꝙ ex quolibet contractu ſoluaꝛ gabella,petetur
per condictionem ex lege,ſi autem dictat ꝙ de quolibet iudicio con-
uentionali ſoluaꝛ gabella,petitur per actionẽ in factum,nõ per con
dictionem ex moribus.Si autem conſuetudo diſponit circa exequu
tiones,vt quod legatarius in poſſeſſionem mittatur.implorabitur
officium iudicis:ſi autem diſponit circa ſucceſſores,vt quod primo-
18 genitus ſuccedat,implorabiꝛ bono.poſſ.vt ex legibus,¶ †Undeci-
f mo[f] queritur,qñ factũ eſt ſtipulatione firmatũ ex vna parte, et ex
altera non,an liceat ei q per ſtipulationẽ promiſit penitere,⁊ condi
cere liberationẽ.Sol.dicit Nic.de mat.qð ſic:qꝛ ſi licet datori : ergo
multofortius promiſſori:qꝛ plus ⁊ plenius eſt dare quã ꝓmittere.
Tu dic,qð non licet,ſi altera pars impleret.ff.de pact.l.ſi cum fun-
dum.⁊ fortius aſtringit in vim obligationis ſtipulatio quam tradi
19 tio.ff.de donat.l.Ariſto.¶ †Duodecimo queritur.dedi tibi rem:qꝛ
tu promiſiſti mihi per ſtipulationẽ aliam rem,an poſſim penitere.
dicit dñs Nic.de mat.qð ſic.licet enim ꝓmiſeris,tu nõ impleſti.nec
obſt.quod paria ſunt ſoluere,⁊ promittere:qꝛ verum eſt in damnũ
promiſſoris,⁊ non ad eius commodũ.Tu dic ꝙ non licet penitere,
qꝛ ſic te aſtrinxiſti qð tibi reſilire nõ lʒ.ff.mã.l.inter cauſas.§.abeſſe.
20 ⁊.ff.de cõdi.ob cauſam.l.ſi pecuniam in princ.¶ †Decimotertio[g]
g queritur.dedi tibi rem:qꝛ per ſtipulationem promiſiſti mihi aliam.
tu vis mihi reddere rẽ meam,⁊ penitere,an potes:dicit Nic.de mat.
quod ſic,tu dic contra:vt.ff.de edil.edict.l.quod ſi nolit.§.in factum.
21 ¶ †Decimoquarto[h] queritur,promitto tibi per ſtipulationem.vt
h promittas pacto nudo , nunquid ex hoc pacto nudo agam:⁊ vide-
tur quod ſic:quia veſtitur coherentia ſtipulatiõis, vel ſaltem inter-
uentu ſtipulationis,ſicut enim rei interuentus veſtit pactũ,ita iter-
uentus conuention m non veſtiꝛ pacto:ſed reali impletione.ff.de
preſcrip.ver.l.naturalis,Solu.aut per ſtipulationem promiſi id qð
poſſum plene implere. Et tunc aut loquimur quantum ad origi-
nem actiõis preſcriptis verbis ex pacto,⁊ orta eſt:aut quantum ad
exequutionem:⁊ non agam,niſi ſoluam quod promiſi.ff.de edi.edic.
l.ediles etiam.§.ordinem.aut per ſtipulationem promiſi quod non
poſſum plene implere.⁊ tũc cum non cadit vera impletio,non cadit
interpretatiua,⁊ ideo non poſſum agere:vt nota.ſ.de pactis.l.j.de
tranſ.l.ſiue apud acta.⁊ de condi. ⁊ demonſtr.l.Mutiane.Cyn.autẽ
dicit quod per ſtipulationẽ impletur ꝓmiſſio ꝓmittẽdi nõ ꝓmiſſio
dandi,cuius effect⁹ nõdũ extat.¶ Et ideo ſolẽniter ꝓmittẽs dare,
nõ propterea veſtit pactũ:ſed ſi ꝓmiſit ꝓmittere,tunc promittendo
ſolenniter veſtit pactum:quia actio in cauſa poſita eſt.ff.de actio.
emp.l.ſi heres.Tu dic vt dixi:qꝛ cũ impletio legis,id eſt exequutio
ſtipulationis,ſit neceſſaria ad deliberandum , non veſtit pactum.et
ideo oportet dic quod ipſa ſtipulationis interpoſitione ſtatim ve-
22 ſtiatur.iuxta no.ff.de pactis.l.in traditionibus.¶ †Decimoquin-
i to[i] queritur.dediſti mihi ſeruum furem.qui damna mihi intulit.
antequam implerem ex parte mea,nunquid agam contra te.certe
non.ſi non impleo:quia nolo:ſed quid ſi volo,et tu non vis:Reſpõ
deo.agam contra te actione de dolo.ff.de dolo.l.et eleganter.§.ſer-
uus pactionis:et ſi dolus ceſſat,agam actione in factum.argu.ff.de
preſcrip.verbis.l.qui ſeruandarum.§.fi.Si autem te patiente imple
ui,agam actione ex eo contractu.ff.de actio.empt.l.iulia.in princi-
23 pio.¶ †Decimoſexto[k] q̃ritur,an per pactum poſſit fieri ne ſtipu
k latio pariat actionem. Reſpondeo,quod ſic in ipſo contractu.fa-
24 cit.ff.de pactis.l.iuriſgentium.§.quod fere . ¶ †Decimo ſeptimo
queritur.vtrum fideiuſſio nudo pacto veſtiatur coherentia contra-
ctus:Reſpon.non.ff.de verb.obl.quinta.§.ſatis acceptio. ¶ De-
l cimo octauo[l] queritur,an in contractibus innominatis ſufficiat
offerre:dic quod non in.l.iuriſgentium.§.primo.ff.de pactis.Iaco.
Butriga.dicit quod ſufficit deponere,⁊ conſignare , quod verum
25 eſt ante penitentiam.¶ †Decimonono queritur,vtrum pacta pe-
nalia veſtiantur coherentia contractus . Solu.dic quod non.ff.de
ſeruis exportan.l.ſeruus.⁊ vbi veſtiuntur,agitur ad penam actione
26 preſcriptis verb.¶ †Uigeſimo[m] q̃ritur.quomodo poſſit impleri
m pactum de non faciendo . Reſpondeo ſi eſt appoſitum iuxta con-
tractum bone fidei,impleꝛ per cautionem.ff.locati.l. inſulã.in fine.
Si autem eſt iuxta contractum ſtricti iuris,tunc non ſufficit cau-
tio:vt

27 tio.vt no.in.d.l.i.§.de pact.❡†Uigeſimoprimo [a] queritur.ſi facio,
a vt des. puta manumitto ſeruū meū,qui eſt tuus naturalis filius,vt
des,⁊ nō das,an habeat locum actio preſcriptis verbis,vel actio de
dolo.Reſpō.ꝙ equitas ꝯtractuū innominatorū ſtat in cauſa imple-
tiua ⁊ finali:ſed i hoc facto nō iplego tibi:ſed alteri,nil eñ tibi adeſt
niſi qꝛ gaudes:nō qꝛ habes.ſed cōmercia in habere,nō in placere cō-
ſiſtunt.Secus ſi eſſet factū ordinatū ad habendū aliquod cōmodum
eſtimabile,qḋ eñ non eſtimatur,in cōmercio nō eſt.ff.de leg.j.l.pla-
ne.la.ij.cum factū aliqd affert parti recipiēti,agit̃ p̄ſcriptis verbis.
ff.de preſcrip.verbis.l.ſolent.Nic.de ma.dicit.quod actio preſcriptis
verbis datur ad id qḋ conuenit dari:ſed ſi non agit hac via,ſed vult
petere eſtimationē ſerui.quaſi dānū quod paſſus eſt manumittēdo:
tunc qꝛ nō hꝫ locum condictio ob cauſam contra libertatē,hꝫ locū ad
hoc dānum actio de dolo,⁊ ſic impletio veſtit pactū,ſi agatur ſecun-
dum pactū,ſecus ſi agat̃ preter pactū,quicquid oēs alij ſomniaue-
b runt.iſta eſt veritas.⁊ no.[b] qḋ facio vt des,non dr̃ facias vt dem: qꝛ
in relatiue ſubordinato denominatio ꝯct⁹ ſit ſecundū ordinē verbo-
28 rum:vt hic notat̃.in glo.❡†Ultimo quero,ſi inſtrumenta [c] cōfeſſio-
c nata debēt ex forma ſtatutorū exequutioni mādari,vtrū poſſit op-
poni ꝯ ea qḋ ſint nudū pactū.Reſpō.aut opponit̃ de nuditate for-
mali,aut de nuditate cauſali:primo caſu nō poteſt opponi,qꝛ pactū
eſt veſtitum auxilio ſtatuti.ff.de pactis.l.legitima.⁊.j.de dona.l.ſi qs
argentū.ſcḋo caſu refert,aut ex eodē inſtrumento apparet cauſa ex-
cipiendi,⁊ procedit exceptio:qꝛ opponere ex inſtrumēto nō eſt op-
ponere contra inſtrumentū:qꝛ ita eſt confeſſionatū ꝓ vna parte,ſi-
cut pro altera,ſed ſi aliunde fundetur,nō procedit exceptio ſtatuto
reluctante ⁊ exceptionē excludente.primum patet per.l.ſtipulatio.
ff.de iur.do.⁊ locati.l.quero.§.inter.ſecundū patet:qꝛ cū ſic contra-
hit,videtur renunciaſſe exceptionibus q̃ a ſtatuto prohibentur.ff.de
edil.edic.l.queritur.§.ſi venditor.

❡Lex quarta.

CUm precibus. Conditio ob cauſam,non
dat̃ contra ſingularē pſo-
nā ſucceſſoris:nec actio p̄ſcriptis v̾bis:qꝛ pſonalis actio
nō ſequitur fundū,⁊ ideo ſi dedi tibi codicē iſtud,vt mihi
fundū dares,⁊ tu alij vendidiſti codicē iſtū,trāſtuliſti dominiū,⁊ rē
recuperare nō poſſum a ſingulari ſucceſſore.Sed ꝯtra te poſſum ex-
periri actione preſcriptis verbis.⁊ condictione ob cauſam,⁊ hoc eſt
verum,niſi tibi tradidi ſub immediata ſpe.quod omne ſtatim imple
res:vt dixi.§.eod.l.ij.⁊ tangitur hic in glo.⁊ per Cyn.❡†Quero,ſi
dedi vt facias,nunquid poſſum agere vt preciſe facias,dicunt doct.
qḋ nō,ꝙ verum eſt ſi nō intereſt mea preciſe fieri:ſed ſi intereſt p̄ciſe
fieri,vt filium meum manumitti, [d] tūc preciſa eſt actio.ff.mān.l,cum
ſeruus.⁊ adde qḋ not.inſtit.de actio.§.actionum.in gl,j,

❡Lex quinta.

QUoniā. ❡Iſta verba,hac conditione [e], non fa-
ciunt cōditionem:ſed modū:⁊ ex iſto cō-
tractu oritur actio p̄ſcriptis verbis.❡Quero,an ex con-
f ditionis [f] euentu veſtiatur pactū.Reſpō.ſic,ſi tenet con-
ditio locū finalis cauſe.ff.de nauti.feno.l.periculi.vel adiacet cauſe
fina.⁊ eſt quaſi eius pars.ff.de ꝯhen.emp.l.labeo.alias ſecus:vt no.
ff.de iureiur.l.ſi quis cū debitore.⁊.l.ſi intra,de pac.⁊.facit.d.l.peri-
culi.ff.de dona.l.hoc iure.§.labeo.⁊c.

❡Lex ſexta.

REbus. ❡Actio p̄ſcriptis verbis ex incerto ꝯctu
naſcitur.i.ex cōtractu nominis incerti,vñ
cū de nomine ꝯctus dubitat̃,preſcriptis v̾bis dat̃ actio.
id eſt actio ſine noīe.vñ ſufficit dicere in libello,⁊ ad hoc
propono actionē ſine noīe,quāuis ergo cōtractū oporteat probari.
tamen nomen cōtractus nō oportet probari,⁊ ſufficit qḋ teſtes di-
cant ita conuenit inter partes ⁊c.

❡Lex ſeptima.

EMptionem. ❡Generis ad gen⁹ nō eſt em
ptio,ſed contractus innomi-
natus:⁊ ideo cauſa nō ſequuta habet locum condictio ob
cauſam.

❡Lex octaua.

EA lege. ❡Ex cōdictione ob cauſam finalem ori-
tur preſcrip.verbis.Item habet locū cō-
dictio ob cauſam,tanquam in contractu innominato,ſe-
cus ſi cauſa ſit impulſiua.h.d.tex,cū gl.not.hanc,l,

❡Locati ⁊ conducti. Titu.lxiiij,

1 ☞Locator horreorum,non tenetur de caſu fortuito:vel violento,
bene tamen tenetur de culpa preſumpta.

a ❡Uigeſimo primo. Uide in.l.cū ꝓponas.§.de dolo.vbi in tex.po-
nitur thema.Bal.hic.⁊ ibidem tenet Bar.quod Bal.hic.
b ❡Et no.Uide latius Bar.hic.
c ❡Inſtrumenta.Uide Bal.in.l.ij.in fi.j.de exe.rei iud.⁊ q̃ ibi dixi.⁊
q̃ no.Ang.⁊ Imo.in.l.j.§.ſi quis ita.ff.de verb.obli.⁊ Bal.in.l.iij.§
pupill⁹.ff.de neg geſtis.

2 Cuſtodis officium,quale ſit.
3 Damna preſumuntur data a vicinis.

❡Lex prima.

DOminus. ❡Loca
tor hor-
rei nō tenet̃ de caſu fortuito,
vel violento:ſed bene tenet̃ de
culpa p̄ſumpta.❡No.hic cul-
pā p̄ſumi.❡Opp.ꝙ in dubio
debeant adhiberi cuſtodes.j.eo.l.iiij.Sol.fa-
g teor [g],ſi q̃ ſint p̄ſumptiōes,ꝙ torquēdi [h] ſunt q
h hñt notitiā horreorum.ff.e.l.dñs horreorum.
Sol.fateor ſi ex qualitate perſonarū iudex ar-
bitret̃ eos torquēdos,alias nō:vnde licet vici
ni preſumantur ſcire,tñ nō oēs torquēdi ſunt
ſed ſuſpecti de ſcientia,vel qḋ fecerint.ar.ff.de
re milit.l.non oēs.§.a barbaris.terreri tñ poſ-
ſunt oēs:vt no.ff.de teſt.l.iij.Itē diuus.ſed nō
1 debent torqueri omnes:qꝛ tortura habet in ſe
i iniuriā.❡†Tertio [i] opp.qꝛ dñs non tenet̃ de
dāno dato in rebus coloni,vel inquilini.vt.j.e.
l.dānū.Sol.diſtingue.aut cōſtat quis fecerit.
⁊ non tenet̃ locator,niſi de facto eorū quos po
tuit prohibere.ff.e.l.videamus.⁊.l.ſi fund.⁊.l.
ſed de dāno.⁊.ff.de edil.edic.l.ediles.§.fami-
lie.aut non cōſtat,⁊ tūc aut locauit horreum.i.
partem ſue habitationis,⁊ tenet̃:qꝛ facile ⁊ ſo-
litū erat ſibi cuſtodire:qꝛ veriſimile erat qḋ fe-
cerat ipſe,vel familia ſua.vt hic,aut locauit ha
bitationē a ſe ſeparatā nō ſub ꝯclaui ſuo:⁊ tūc
nō tenet̃.non enim tenet̃ eſſe cuſtos alteri⁹:ſed
ille tenet̃ apponere cuſtodē cuius intereſt.ff.d e
fun.inſtr.l.ſi ita.§.fi.⁊.l.inſtrumēta.in fi.⁊.l.pi-
ctoris.§.inſtrumēto.⁊.l.ſeie.§.liberto.ff.de leg.
iij.l.cum querit̃.§.fi.⁊ de adimē.leg.l.fillo.§.pe.
de vſu.et habit.l. ſi ita.§. dominus. de ven.in
poſſ.mi.l.j.§.antepe.Refert igit̃ inter horreū
qḋ eſt pars habitationis domini,⁊ ſeparatum
oīno,ſm Nic.de ma.facit de edi.edic.l.quis ſit
2 fugitiuus.§.apud Celſum.❡†Quero hic,qḋ f
ſit officiū cuſtodis:rñ.in multis cōſiſtit officiū
cuſtodis deputati pro priuato intereſſe,nā cu-
ſtos agri pōt ingredientē ꝓhibere.de ſerui.ru
ſtic predio.l.diuus.Item pōt pecora expellere
de fundo,⁊ includere,nō tñ occidere.ad.l.aq.
l.Quintus,de p̄ſcriptis verb.l.q ſeruandarū.
de incen.rui.nau.l.ratis.per Iac.de are.Item
capere eū qui dedit dānū,vt teſtes cognoſcāt
eū.ff.d adul.l.capite quinto.Itē poterit ei fru
ctus quos ſurripuit auferre.l.ait pretor. §. ſi
debitorem.que in frau.credi.⁊ ipſum ad iudi- g
cem ducere,ff.de fur.l.interdum.§.qui furem.
ſed ſi fur telo ſe defendat,poterit eum occide-
re.ad,l.aquil.l.itaque.de ſicar.l.furem.l.ſi erat
k furtum [k],vel damnū enorme,nā valde parum.
eſt proprie nil,preſertim tempore famis,vel ſi-
tis:vt.l.ij.ad.l.rhod.de iac.⁊ in.x.colla.de cler.
qui inueſt.facit.§.ſi.non tamen poterit pigno
rare.vel in alijs rebus grauare,vel citare dam-
num dantem:qꝛ non habet iuriſdictionem, de
regu.iur.l.non eſt ſingulis.Si autem eſſet cu- h
ſtos creatus a republica,aut a domino alicu-
ius ciuitatis,tunc eſſet videnda forma ſue cō-
miſſionis,nam ex ſimplici cuſtodia non vide-
tur ei conceſſa iuriſdictio ſed debet maleficiū
denuntiare iudici:vt.l.prima.de irenarchis.li.
l x.d.l.diuus.ff.d cuſto.reo.❡Et no. [l] ex primo,
hic gl.⁊ Bar.in.l.dominus.ff.eo.

d ❡Manumitti.
Facit.l.ꝓcurator.
ad exhibendū.§.
fi.ff.rē rat.habes
reg.j.cōtra.in.l.ſi
pecuniam.§.ſed ſi
acceperit.ver.pla
ne ſi adhuc.⁊ ibi
gl.in ver.ſed.ff.de
condi.ob cauſam.
ſed Pau.de caſt.
in.l.q Rome.§.
Flauius.de verb.
obliga.no.in tex.
ꝙ fauore liberta-
tis.qs poteſt ad
manumittēdū p̄-
ciſe cogi.et poſ-
ſet reſpōderi ad.l.
ſi pecuniā.prout
reſpondet Bart.
in.l.ſtipulatiōes
nō diuidūtur.in
xj.op.de ver.obli.
Tamen.§.flaui⁹.
non probat.⁊ ibi
etiam fuit adie-
cta pena.Raph.
tñ ibi ſentit ꝙ p̄ci
ſe non cogat̃.non
tamen firmat.
e ❡Hac cōditio-
ne.Not.ꝙ verbū
hac cōditione ⁊c.
nō facit cōditio-
nem: ſed modū,
vide.l.cum res.et
ibi Bal.j.de do-
na.cum concor.
f ❡Cōditiōis.Ui
de Bal.in.l.inter
locutio.j.commi.
vel epi.⁊ faciunt
no.per gl.⁊ Bar.
⁊ Doct.i.l.petēs.
§.de pac.⁊ qḋ no.
Bar.⁊ doc.in.l.ſi
intra.in.l.ſi quis
cum debitore.hic
allega.
g ❡Solut.fateor.
Uide Io.d imol.
in conſil.xxvij.vbi
conſuluit ꝙ ſtatu
tū loquens de lo-
catione,non ven-
dicat ſibi locū in
locatione ad offi-
cium: Andreas
Barbatias.
h ❡Torquēdi.vi-
de Bartol.in.l.ſi
ita.§.fi.ff.de fun.
inſtruc.et melius
Bart.in.l.fi.ff.de
queſtio.et vide.j.
ea.l.ad fin.
i ❡Tertio. Uide

k ❡Furtū.Uide in.l.furem.ff.ad.l.cor.de ſica.⁊ qḋ ibi dixi poſt Bar.
l ❡Et not.Uide no.per Bartol.in.l.dominus horreorum.ff eo.vbi.
ponit an iſti teneantur de eadem culpa teneantur alij locatores.
vide ibi.